
Бошко СУВАЈЦИЋ

ПОГОВОР

Драме које су окупљене у 44. свесци едиције *Савремена српска драма*, тзв. „женске драме“, сведоче чудесну виталност српске драмске продукције. Разнородне у одабиру тема, три драме за децу и три за одрасле, показују запањујућа сагласја и сличности у поетици, драматуршким захватима, сценским решењима, стилским регистрима, исходима.

Тако смо сведоци чињенице да две луткарске драме и једна радио-игра за децу говоре о врло озбиљним темама, као што су медијска персифлажа стварности, погубност неконтролисане политичке моћи и власти, крхкост љубави и непоновљива величина живота. Драме за одрасле пак придају велику пажњу музичком чарању, визуелној и звучној игри која прати текст. И мизансцен је сродан: у античком театру се одвија позориште лутака, у позоришту лутака изводи антички театар.

Све драме које су пред читаоцем проблематизују тему љубави. Међу човеком и женом, луткама, музичким инструментима – Гудачићима и Дувачићима, олимпским боговима и словенским божанствима, човеком и компјутером. Све имају додирне тачке са древним митологијама. Било да је грађа за драмски заплет узета из богате ризнице грчке митологије, било из евоцирања словенског паганског пантеона, било да се у амбијенту урбаних митологема тематизује човекова постисторијска судбина.

Драме објављене у овој свесци на најбољи начин посведочују токове савремене српске драмске уметности. Када је о театарском животу у Србији реч, оне указују на погубност репертоарске политике престоничких позоришта, која су слепа и глува за домаћу продукцију, била она женска или мушка, модерна или класична, канонска или апокрифна, историјска или постисториј-

ска. Овај, „женски“ ток српске драматургије наговештава раскошне могућности и таленат нових домаћих драмских стваралаца.

Драма *Змија у недрима* Драгане Абрамовић, која отвара ову свеску, у основи варира древни космогонијски сиже о сукобу сила светлости са снагама насиља и хаоса. У текст је учитан многоврстан венац народних предања и легенди, попут оних о змији младожењи, која ноћу постаје прекрасан младић, у лепој љубавној причи о Јањи и Јовану (дивском старешини?). Драма тематски евоцира време у коме се одвија сукоб богова из словенског паганског пантеона и људи који су тај пантеон превазишли. Као у *Лейојису Перунових ђојтомака* Десанке Максимовић, Црнобог је уз помоћ Моране ухватио Зору, па ће се на небу одиграти коначни обрачун између сила добра и зла, легија светлости и таме.

Поред митолошких елемената, у текст *Змије у недрима* учитани су и жанровски елементи легендарне приче, у епизоди са Сведидом који, као прерушено путујуће божанство, куша гостопримство домаћина. Гневно божанство ће за казну окаменити оне чије је срце од камена. Митолошко језгро у драми представља развијено предање о здухачу, који се бори са алама из страшне Црнобогове армаде. Док човек који је здухач спава, његов дух ће се винити изван тела и борити са алама – предводницама таме. „Пошто би одагнао непогоду човек кога зову ветровњак или здухач, би се будио и враћао свести, сав знојав и исцрпљен. За време борбе и тог трансa другови на јави би га штитили тако што би оштрицом секире, или српа махали изнад његовог тела да се у њега не би увукао какав зао дух, демон непогоде. Његова борба може да траје један дан, али и више дана. За то време чак и не дише, и чини вам се да није жив, али верујте да јесте.“

У драми Драгане Абрамовић срећемо праву ризницу митолошких елемената, вешто преиначених у опеке драмске радње која прати две паралелне љубавне приче. Врхунац радње наступа са борбом светлосних снага против аловитих армада Црнобогових, у којој кључну улогу има здухач Анђелија:

„Осветљава се тамница у којој лежи Анђелија. Дана седи изнад ње. Глава јој је пала на груди. Јања је лагано спушта да легне и покрива је, а диже срп изнад Анађелијине главе и чува је. Мрак полако пада и тамница је све мрачнија. Улази Цветко.

ЦВЕТКО: Господарице, изгледа да Црнобог побеђује, мрак је све гушћи у подне.

ЈАЊА: Пссст. Одлучујућа битка још није почела. Црнобог не сме да победи.

ЦВЕТКО: Већ сте све изгубили. Шта остаје?

ЈАЊА: Рођење моје ћерке.

ЦВЕТКО: Али, и њу сте већ изгубили. Виле ће је узети.

ЈАЊА: Тек на први рођендан. Доживећу порођај, па прве зубе, па прве кораке, па смех. Мој смех!“

Управо ће рођење детета бити својеврсна награда и сврха човековог бивства, у митологији као и у историји, у словенском паганословљу колико и у актуелној савремености:

ЦВЕТКО (Тихо): Шта је приоритет?

ЈАЊА (Чује га, одговори му у лице): Живот! Искрен, јасан, од речи. Било коме да је дата.

ЦВЕТКО: Нећете ме послушати? За бебу и виле?

ЈАЊА: Увек ћу те саслушати.

ЦВЕТКО: Разумео сам.

ЈАЊА: Приоритет је живот. Овај, овде, једини.

Комад *Змија у недрима* Драгане Абрамовић на најбољи начин указује до које мере жанр утиче на обликовање сижеа као апстрактне схеме. Један од најстаријих индоевропских митолошких супстрата доживеће убедљиву драмску обраду, прослављајући живот кроз највишу тајну рађања којој је посвећена завршница текста.

Драма *Оснивач* Ане Бујић показује раскошни таленат младе ауторке. Ако се, пишући Енеиду, „Вергилије нашао на чистини пред Хомером“ (Б. Радовић), онда се Ана Бујић, пишући о оснивачу хиљадагодишњег Царства, обрела пред обојицом. Није ова драма славолук ни Хомеру, нити Вергилију. Одабравши једну епизоду приликом Енејиног бекства из запаљене Троје, боравак у Либији, где се картагињанска краљица Дидона смртно заљубила у последњег Тројанца, Ана Бујић ће драмски убедљиво проговорити о исконском односу човека и жене, у антици и данас, о вољи богова и испуњењу те воље, која не даје право човеку да буде срећан, али му не ускраћује право да воли.

У *Енеиди*, после седам година, и са седам бродова, Енеја допева до либијске обале. *Оснивач* почиње доласком Анхиса и

Енеје, као погорелаца и страдалника, у Картагину. Енеја код картагињанске краљице тражи и налази уточиште, а вољом богова и љубав. Воља богова, истовремено, није и воља судбине. Дидона и Енеја ће се смртно заљубити једно у друго, али неће остати заједно, јер се онда не би могло испунити изречено.

И поред тога што тематизује античку митологију, *Оснивач* је врло актуелна драма. Посебно се издвајају, у том контексту, иронични коментари јунака, попут оне Афродитине опаске о демократском гласању богова приликом којег је Троја савњена са земљом. Арес је, тако, представљен као недотупаван буздован и лењивац, а не као страшни господар рата. Занимљив је, у том контексту, следећи дијалог Ареса и Зевса:

ЗЕВС: А, да; заборавио сам. Штета. (*Мало њријатљескије*): А ништа ти друго није пало на памет?

АРЕС: Шта?

ЗЕВС: Па, рецимо, да оснујеш град.

АРЕС: Ја сам ратник, убица. Разарам, не градим.

ЗЕВС: Немој да те неко чује, смејаће ти се. Је л' имаш ти преживелог Тројанца?

АРЕС: Имам.

ЗЕВС: Јес' да је мало кљакав, али му нико не тражи да пешачи; може да плови. Може да прави децу. Ја бих, на твом месту, учинио да он оснује град, да траје хиљаду година, и да покори цео свет. Да буде света Тројанаца.

АРЕС (*јецајући њада Зевсу на ѓруди*): Татице, како си добар! Опрости ми!

ЗЕВС: Хајде, доста, смири се (*умирујући ѓа ѡајше*). Иди и јави му се.

АРЕС (*брише сузе*): Хоћу, тата (*одлази са сцене*).

ЗЕВС: Ушкопио бих се да сам направио само овог идиота.

Увођење Јоела Јудејца у радњу као старог, мудрог саветника и пријатеља Дидониног, прилика је да се уз грчки хексаметар, наговештен у песмама рапсоткиње, у драмску синтаксу уведе и библијска фраза. Јоел Јудејац је парадигма најбољих особина људскога рода, које ће безрезервно ставити у службу прелепе Дидоне. Истом соју људи припада и Арвен, прекрасан мушкарац краљевске крви, који ће као псето ишчекивати ноћне позиве краљице Дидоне, спреман да се потпуно одрекне своје вољене

како би је сачувао, несебичан, отмен и леп у једнакој мери колико и несрећан. Бела, Дидонина сестра, неугледна и некорисна, тип је злочесте интриганткиње и вероломнице, која неће презати ни од чега како би се домогла власти.

У драми се доследно одржава паралелизам између неба и земље, Олимпа и Картагине. Рапсоткиња је драматуршка нит која повезује елементе драмске радње и спаја два паралелна тока, показујући да се, у људском и божјем животу, ништа што је лепо, вредно и достојно, не може сачувати од рђаве карме. Покретачи Судбине су Зевс на небу и Агамемнон на земљи. Остали трпе судбину пре него што је обликују.

Дидона у драми доследно заступа принцип љубави као јез-греног покретача свемира. Енеја је носилац једнако старог начела. Он не тражи ништа осим права на живот. У било ком виду, облику, домену. То, неотуђиво људско право, даје му право и на испуњење судбине. С друге стране, Арвен и Дидона заговаравају, свако на свој начин, и са својим аргументима, живот само ако је достојан живљења, вредан да се проживи, по цену живота.

ЕНЕЈА: Хвала, није ми до тога. Када се извучеш из пакла, не иде ти се назад. Хоћу да живим. Слеп, глув, нем, сиромашан, одузет, само да живим, да живим што дуже. (*Тихо*): А... Дидона?

То што се Дидона заљубила у здепастиг и хромог Енеју, а не у прекрасног мужјака Арвена, дело је богова колико и људи. Јер лепота не борави у видљивом, сугерише ауторка.

Агамемнонова лицемерна АРГ - ументација насиља не важи само за Арг, нити само за Тројанце, него за сва времена, и све системе, и сва тоталитарна друштва, од антике до данас. У драми *Оснивач* Ане Бујић долази до дехероизације, донекле и карневализације хомерског света. Рашчовечење човека поуздан је знак обезбожења Бога. Кобна привлачност између Енеје и Дидоне, једном побуђена, условиће трагичан свршетак.

Радио-игра за децу Смиљане Ђорђевић *Мали и ноћна музика*, са лирским музичким асоцијацијама, представља изузетно складну љубавну причу о Ромеу и Јулији музичког оркестра, љупкој Виолини и срамежљивом Пиколу. Прича о Гудачићима и Дувачићима, бескрајно симпатична и нежна, представља варијацију прастаре приче о лепоти музичке и драмске игре.

Нетрпељивост и ривалство између Гудачића и Дувачића, између коленовића и племениташа с једне стране, и дошљака с

друге, који заузимају овим првима животни простор, барем према њиховом осећању, прича је која постоји откако је света и века.

КОНТРАБАС (*шљужно, сејно, елегично*): Ех, драга моја, до пре двеста година наша породица је била главна у сваком оркестру! Кад се само сетим тих дивних, славних дана, Само су нас, Гудачиће, славили и волели! Највећи композитори су само за нас правили дивне оркестарске композиције! Е онда се неки паметњаковић сетио да доведе те Дувачиће! И тако је почело! После су доводили кога стигну! Ето, сад су са нама и они, и разноврне удараљке, којекакве чинеле, гонгови, звонца, оне уображене и надуване харфе! Па им ни то није доста, него доводе и неке странце из Африке и Јужне Америке, неке тимпане, там – там – ове, и, да извинете на изразу, некакве марамбое! Буди бог с нама!

Драматуршки прецизно вођена радња, добро угођени акустички ефекти, изврсни дијалози, прилагођени Анђелином узрасту и природи инструмената о којима је реч, све су ово одлике изузетно складне радио-игре за децу. Није без значаја ни чињеница што ће љубав између несташног Пикола и дражесне каћиперке Виолине бити у финали драме прокламована у амбијенту уједињених гудачких и дувачких гласова, под звучним славолуком најдубљих хуманистичких вредности на којима почива људско друштво.

Са завидним музичким знањима и изврским осећајем за детаљ, за нијансу, за реплику, Смиљана Ђорђевић се овом драмом представља као зрео писац. Велика је част за Уредништво да у престижној едицији *Савремене српске драме* читалачкој јавности представи даровите младе списатељице какве су Смиљана Ђорђевић и Ана Бујић. Усудили бисмо се да им на основу изврских првенаца којима су заступљене у овој свесци Драме, прогнозирамо значајно место у савременом драмском стваралаштву Србије.

Луткарска представа за децу Владиславе Војновић под насловом *Деца Ере Комјјушера* бескрајно је духовита, шармантна и надамне озбиљна представа. У љубавну причу о Анастасу и Спасенији уткане су неприметно и неусиљено нити озбиљних друштвених проблема и траума савремене српске свакодневице. Од мотива дечје неприлагођености, преко проблема вршњачког насиља и нетолерантности, све до вивисекције дехуманизоване школске заједнице и осиромашене дечје психе у ери компјутера и

компјутерских игрица. Креирање компјутерске игрице по обрасцу народних епских песама о Марку Краљевићу изузетно је проницљиво решење којим се показује да је основа ове представе, као и компјутерске игрице, еклатантна инверзија стварности. Главни негативац у рачунару постаје мајка Јевросима. Стара мајка Краљевића Марка у песми је представљена као млада, лепа и охо-хо zgodна девојка. Уз то, она пије вино у огромним, њој се чини умереним количинама, тако да јој ни Шарац принети није:

ЛУТКА ЈЕВРОСИМА: (*ишјано*) ... јер се јадној досадило мајци све перући кржаве хаљине...

ШАРАЦ: Госпођо мајко, ако бих смео да вам кажем, мислим да сте доста попили...

ЛУТКА ЈЕВРОСИМА: Кушуј тамо звери поткована,
јер ја знадем како пити треба:
пити треба лепо умерено,
онда можеш пити кол'ко 'оћеш!

ШАРАЦ: Ако смем да приметим...

ЛУТКА ЈЕВРОСИМА: Куш! И 'ајде, сви у Маркову собу, тамо се играјте. Хоћу мало да дремнем, па да узмем да оперем онај веш... Е, да ми је оно што само пере...

Приказ обраде наставне јединице „Орање Марка Краљевића“ на часу српског језика представља прави пример како се креативном наставом може превазићи униформност и безидејност наставног процеса у савременом школском систему Србије. Маестрална Српкиња ће контакт са ученицима остварити у комбинацији интерактивне наставе и театарске изведбе епске народне песме. Сцена као да је преузета непосредно из учионице и школске праксе. Уз то, Српкињина идеја ће функционално усмерити стваралачке активности ученика у правцу креирања компјутерске игрице о Марку Краљевићу. Игрице која ће усисати људе у загробни рачунарски симулакрум и апсорбовати физичку стварност у свет медијских манипулација вишег реда:

СРПКИЊА: „Добро шта ја треба да урадим па да ви учествујете у овом часу? Спасенија, смири се! Милице, је л' ти слушаш шта ја читам?

МИЛИЦА: Слушам...

СРПКИЊА: И шта чујеш?

МИЛИЦА: Увек нешто страшно. Моја мама каже да то уопште није за децу. Увек нека крв, одсечене руке, убиства, ишчупани нокти... Бљак.

СРПКИЊА: Је л' и осталима страшно?

СВИ: Дааа! Јесте! Ууууу! Страшноооо!

СРПКИЊА: А је л' гледате ви хорор - филмове?

СВИ: Дааа! „Ајкула“, „Петак 13 - ти“, „Врисак“...

СРПКИЊА: И шта мама каже о томе?

МИЛИЦА: Па, мама не зна да ја то гледам. Иначе ми не би дала.

СРПКИЊА: И то ти није страшно?

МИЛИЦА: Овај... није, тј. јесте...

АНАСТАС: Хоћете искрено?

СРПКИЊА: Наравно.

АНАСТАС: А да ме онда не пошаљете директору или психологу или тако нешто?

СРПКИЊА: Обећање.

АНАСТАС: Ово ваше је, брате, досадно.

СРПКИЊА: Није „брате“, него „сестро“! Ја сам женско, значи „Ово ваше је, сестро, досадно.“

Сви се смеју, мада више руђајући се Анастасу него из заједничкива. Док говори, Српкиња се шета по учионици, а Спасенија ситално ђокушава да се дочепа своје цедуљице.

СРПКИЊА: Добро. Досадно, кажеш. Хм. Било би боље да краљевић Марко убије Турке моторном тестером, а не ралом и воловима, а?

НИКОЛА: Уууу, то би била страв!

СРПКИЊА: А вино? Је л' и вино досадно? Шта да пију?

АЛЕКСА: Да се дрогирају!

СПАСЕНИЈА: Дај, бре, Алекса, не лупетај!

СРПКИЊА: Они пију вино да би се видело да су господа. Прост народ није пио вино у то време. Као што се господа и данас не дрогира, него само бедници и јадници, па на крају умру.

АЛЕКСА: Е, а ја баш имам неке комшије буржује и њима се деца дрогирају.

СРПКИЊА: Те твоје комшије нису права господа, него неки примитивни њу-ричеви који нису обраћали пажњу на своју децу,

нешто као Турци у овој народној песми. Имају три товара блага, али их то не чини добрим људима и добрим родитељима.

АЛЕКСА: А? Па, јесте, стварно су њу - ричеви.

СРПКИЊА: Ето, видиш. Господа значи и да нису сиротиња, али су културни и нису глупи и примитивни. Да видимо како да ми то да направимо да буде забавно...

СПАСЕНИЈА: (*Меркајући Срџкињин цеј са цедуљицом*)
Имам ја идеју! Да то одглумимо као да је позоришна представа!

СВИ: Ма, дај, нећемо, бууу, бљак, глупо је...

СРПКИЊА: Добра идеја. Хајде ти, „brate“ Анастасе, изађи на таблу да будеш Краљевић Марко. А ти Спасенија изађи да будеш Јевросима мајка.“

У радњи дечје представе посебно су пластични и уверљиви ликови теткице Веца, чистачице, која поуздано зна да се нечиста сила не може очистити метлом, и Ере Компјутера, шаљивог домишљана који предаје информатику. Ови се ликови издвајају бриљантном језичком и социокултуролошком диференцијацијом.

У првом плану драмске радње је Анастасова потрага за оцем. Компјутер представља психолошку замену за архетип оца у процесу одрастања, средство иницијације у свет одраслих. Упоредо сазрева прича о љубави двоје младих, која ће пребродити тешкоће сурове свакодневице и одолети свим препрекама и искушењима.

Све ће се лепо завршити у овој компјутерско - луткарској бајци, у којој деца носе архаична имена, што додатно уозбиљује њихове малене животе. Компјутерски екран постаће портал између светова који се може прећи само у једном правцу, уз путбину коју човек плаћа када одлази на онај свет. Или како би то виртуозно образложила теткица Веца:

ВЕЦА: И ти ћеш да нестанеш, па ћеш да видиш како је то.

МИЛИЦА: Што ја?

ВЕЦА: Зато што Веца зна. Та сокоћала само у'вате човека и усисају га. А о деци и да не причам...

МИЛИЦА: О чему ви говорите?

ВЕЦА: Можеш ти да се правиш блесава колико хоћеш.

МИЛИЦА: (*У сџрану*) Баба је луда к'о струја!

ВЕЦА: Кад те увати, ће да видимо онда ко је луд.

СПАСЕНИЈА: *(Ойрезно)* Тета - Вецо, шта ви мислите где је Алекса.

ВЕЦА: Немам ја шта да мислим – знам. Компјутер га појео!

Анастас разроџаченим очима погледа у Вецу, а затим у Сп-асенију. Сп-асенија је озбиљна, али и даље мисли да има њосла са лудом женом.

АНАСТАС: Јесте ви то видели?

ВЕЦА: Не мора човек да види да би знао. Знам. И то није први пут. Грдне људе је компјутер појео. А где да не поједе децу. Него, ја се мислим да дам отказ. Онај блесави директор, није доста што вас, децу, пушта у кабинет за информатику, него сад 'оће да поједе и мене.

МИЛИЦА: Директор да вас поједе?

ВЕЦА: Не, него директор 'оће да компјутер поједе и мене.

СПАСЕНИЈА: Тета - Вецо, знате да то баш и није могуће?

ВЕЦА: А-ха, није! Па 'де вам је онда онај мали? Онај безобразни Алекса?

СПАСЕНИЈА: Не знамо где је, али знамо да га компјутер није појео.

ВЕЦА: Појео га, нема да бринеш. Само га овако увук'о к'о шпагете. И сад треба и мене.

НИКОЛА: Мислите да директор храни компјутер људима?

ВЕЦА: Да л' га он 'рани ил' га пушта сам да једе, мени се исто 'вата. Тера ме да почистим кабинет за информатику. Е, ја ћу тамо да уђем само преко мене мртве.

СПАСЕНИЈА: Тета - Вецо, то што ви причате је, знате, немогуће.

ВЕЦА: Нека је и немогуће. Важно је да је Алексу појео, па сад ти гледај. *(Веца извади флашицу и попије добар ђуиљај.)*

СПАСЕНИЈА: Али, то је као кад бисте рекли да неки други кућни апарат једе људе. Веш-машина или телевизор...

ВЕЦА: Па и они једу!

МИЛИЦА: Шта једу?

ВЕЦА: Веш-машина једе чарапе! Зато ја чарапе перем на руке...

СПАСЕНИЈА: А телевизор?

ВЕЦА: Он једе људима мозак.

НИКОЛА: Моја тетка каже даје телевизор прозор у свет.

ВЕЦА: Ето, видиш.

НИКОЛА: Шта видим?

ВЕЦА: Видиш да јој је појео мозак. Откуд је телевизор прозор?

МИЛИЦА: Па, екран му је од стакла и види се кроз њега.

ВЕЦА: Ево! Сирото дете. И ти гледаш телевизију, а? Не разликује теглу с краставцима од прозора!

СПАСЕНИЈА: Па, сви гледају телевизију.

ВЕЦА: А, богами, не гледају сви! Ја на гледам, нисам блесава. Прозор, паз' да није!

Је л' мож' кроз телевизор да изађеш за не-дај-боже? Је л' мож' да дува промаја? Је л' мож' мачка да легне да спава у тај прозор...

АНАСТАС: Идем ја код директора.

Сви ућуше и зледају за Анастасом.

ВЕЦА: Овај дечко је једини паметан.

За разлику од драмских текстова које тематизују митове и представљају ликове као „позориште лутака“, ово ће позориште лутака дубоко заћи у домен савремене митологије и божанског лика човека који се, у микрокосмосу рачунарског система, игра Бога. На моменте урнебесна комедија, као у сцени у којој мајка Јевросима потражује машину за веш како би сину Марку прала кржаве хаљине, драма врло креативно тематизује најосетљивија питања живота младе генерације у дехуманизованој патологији савременог српског друштва. Речју, када је реч о Владислави Војновић, надахнуто, убедљиво и духовито.

Кохио, полу-луткарска представа Јелене Попадић, такође пребива у домену митологије. Она истражује могућности промене и преображавања како људи тако и лутака, идеја, маргина, текста. Нису ли та истраживања усмерена и на откривање могућности и граница позоришне илузије као такве?

У напоменама које представљају пролог, али би врло лако могле и да буду епилог, представљени су основни поетички оквири унутар којих функционише текст драме. Сам текст се самопоништава ауторском напоменом да је реч о драми за гледање, а не за читање:

„Кохио“ је комад за децу, не тако мало децу. „Кохио“ није комад за читање, него за гледање. „Кохио“ је комад који је на-

изглед врло незгодан за извођење. Он то није. То је комад у коме ликове тумаче и глумци, и лутке: лутке су – Кохио, Конија и новинари. Сви остали, а то су Скрибо Туш и позоришни радници – то су глумци.“

Кохио, међутим, није ни само комад за децу, нити је само комад за гледање. У то ће се уверити свако ко завири у причу која се текстом нуди. Комад писан у стиху, замишљен као мјузикл, као драма и као метадрама и као метаметадрама, представља истински изазов за истраживача. Шта је Јелена Попадић дидаскалијама хтела да каже?! И који је смисао овако исцрпних упутстава?

Од смишљеног поетичког увођења у текст, чини се да је инверзија основни драматуршки поступак. Почетак тако може бити крај или обрнуто, песма може бити текст или обрнуто, много може бити мало или обрнуто, лутке могу постати глумци или обрнуто. У рубни пределима телепортовања, сублимације, ишчежавања, мултипликовања, хлапљења, испаравања, одвија се класична драмска радња о љубави, о пролазности, о таштини, о слави.

Сви ликови у представи дати су као типови. Скрибо Туш је писац којег занима само слава:

СКРИБО ТУШ: Како зашто, шта то питаш!
                       Важна ми је само слава,
                       Да о мени пишу сви,
                       На плакату моја глава!

Кохио је сањар који пеца звезде специјалном направом за то подешеном, космичком звездоловком, како би их, заробљене, даровао својој вољеној:

Ја познајем звезду сваку,
 Име свакој звезди знам,
 а кад некој баш и не знам,
 ја јој своје име дам.
 Многима сам кумовао
 И многим има дао:
 Шипи, Мову, Тики Дак,
 Дао, Ђер и Рачкалак.

Конија је заљубљена лутка, која ће љупко, али одлучно искористити право да се бори за свога суђеника:

КОНИЈА: Да ли то је стварна стварност,
                               Снови, машта ил' реалност?
                               Ја Кохиов гласић чујем
                               Или стварност своју кујем?

Скрибо Туш је скрибоман, надобудни и себељубиви писац, спреман на кривотворења, преиначења текста, дописивања и исправке, како би остварио контролу над ликовима у драми, односно глумцима који их тумаче. Као познати ликови у драматургији политичког позоришта Србије и света.

СКРИБО ТУШ: Драги моји, драге моје,
                               Ствари вам овако стоје.
                               Све што овде ви гледате,
                               Напис'о је Скрибо славни,
                               У театру врло главни.

Новинарство је представљено као грабежљива професија гладна сензације. Која свуда забада нос, цуња, копа, истражује, потказује, измишља, масти.

НОВИНАРИ: Занима нас чудна прича,
                               Бука, скандал, збрка, цича.
                               У новине када стигне,
                               Тираж нама да подигне!

У драми су проблематизована питања односа аутора и дела, игре и митотворства. Текст драме оживљава, али и убија. Он се може преиначити, или дописати, или избрисати, тако да представља дело са отвореним крајем, у складу са постдрамском поетиком епохе.

Драма Мирјане Јевтић *Кафана у Њујорку* (“носталгична драма по мотивима интернет-прича Џоа Молера”), камерна је једночинка, која сажето представља бол српских емиграната и раскореника по белом свету, који у потрази за бољим послом и условима живота, најчешће изгубе себе. Комад је доследно грађен на опозицијама типа некад:сад, и представља врло опорно виђење савремене српске стварности. У уводу драме се одвија диспут који је хиљаду пута виђен у Србији у данашње време: о бесмислу останка у тајкунизованој Србији и о бесмислу одласка у равнодушну туђост. Као у причи о “тамном вилајету”: ако узмеш, кајаћеш се; ако не узмеш, кајаћеш се још и више:

ДРУГИ: Ти ме, бре, човече, не чујеш! Јебеш ти овај Параћин и Београд кад немаш ни пребијену кинту у џепу, а криминалци и неки назови бизнисмени ти кроје капу! Жена ми говори да сам јој живот сјебао, деца гледају изгубљено... Ово је мртво море, лудило...

ПРВИ: Можда, али ја без ове “жабокречине” и “мртвог мора” не могу да дишем... Драги мој, брате, Свето Мајмуне...

ДРУГИ: Бежи, брате мој, Цо Молеру, бежи док можеш... Шта бих дао да сам на твом месту...

У кафани у Њујорку, предвиђеној за рушење, што даје симболичку потку комаду Мирјане Јевтић, одиграће се прича о генерацијској пропасти Србије, ма где да се она налазила. Овај кроки показује врло талентовану списатељицу.

Драме сабране у 44. књизи угледне едиције *Савремена српска драма*, универзалношћу тема и свежином израза на најбољи начин оповргавају тезу да у савременој драмској продукцији опстојава само један идеолошки кључ, и само једна, постдрамска поетика. Зреле, промишљене и мудре, ове драме уносе специфични лирски сензибилност у драмски израз. И, што је најважније: оне уводе нова имена, за која ће се, у драмској продукцији Србије, тек чути. И то на велика врата.